

Mord och ekonomi

Mord och ekonomisk analys – även för den som i många år sysslat med ekonomisk analys verkar detta vara två någorlunda skilda verksamhetsfält. Själv har jag varit sysselsatt enbart i ett av dem. Jag utgår från att läsarna kan gissa rätt om vilket. Men jag har fått uppdraget att recensera en bok som kombinerar dessa ämnen.

Mord är principiellt otrevligt, men mycket viktigt litterärt som drivkraft bakom många romaner – tänk på *Brott och straff* – och en hel litterär genre: deckarna.

Brott är tyvärr vanligt även i verkligheten. Vi har rån och stöld och förskingring, ibland, från domstolarnas synpunkt, mildare fall av allvarlig misshandel. Det straffas ofta med vård, i de fall offret överlevt kanske också med samhällstjänst. I allvarligare fall kan brottslingen även få en tillsägelse från domaren.

Men i deckargenren måste brottet vara ett mord. Varför? Kanske för att mordet är det yttersta brottet – frånsett fiffel med moms. Eller att just mordet skapar den nödvändiga spänningen: *Who dunnit?* Avgörande för genrens popularitet är att från läsarens synpunkt är mord mer spännande och underhållande än momsfusk.

Utan att själv ha varit engagerad i denna verksamhet har jag studerat den i dess litterära reflexer vilket, till skillnad från det aktiva engagemanget, kan vara nöjsamt. Det senaste fallet svarar ekonomen Göran Albinsson Bruhner för med den just publicerade deckaren *Att knacka på helvetets portar*. Titeln kommer från

den svenske filosofen Benjamin Höijers maxim: ”Sök sanningen, och bure det än till helvetets portar, så klappa på!”

Albinsson Bruhners bok har vad jag förstår en helt unik brottsmiljö: det ekonomiska forskningsinstitutet. Där umgås forskare som sysslar med statistisk och ekonometrisk analys. De lever i en fruktbar symbios – samtalen fungerar som ett löpande seminarium där tankar och teorier bryts och genererar nya fynd och slutsatser.

Boken börjar med att den unga Tuva Ihlbäck efter studier i nationalekonomi, statistik och statsvetenskap blir anställd på Institutet för samhällsstudier. Där kommer hon in i en fascinerande intellektuell gemenskap. Kaffesamtalen blir till miniseminarier.

Tuvas första uppdrag blir att samla material för en analys av invandrarnas brottslighet. Men projektet blir snart allmänt känt. De som arbetar med det blir utsatta för sådana hot att de lägger ned projektet. En logisk reflex av tabueringen av invandringens problem: både media och de allra flesta politiker är överens om att detta är något vi absolut inte får diskutera. Besvärande och alarmerande fakta, som invandrarnas överrepresentation i grov brottslighet, ignoreras helt. De som i en vetenskaplig rapport presenterar en annan bild avvissas som rasister.

Albinsson Bruhner har själv en tid arbetat på det som tidigare hette Industriens Utredningsinstitut (IUI). De som deltagit i seminarier och läst rapporter känner igen bokens institut som en intressant blandning av SNS och IUI. Diskussionerna förs i en utpräglat intellektuell atmosfär: inget är för heligt för att bli kritiserat, utöver den intellektuella ansatsen; alla är intresserade av att lyssna till invändningar mot de egna argumenten. Inget kan ligga längre från politisk debatt än detta.

En del nyckelfigurer passerar – t ex

BOKANMÄLAN

Göran Albinsson Bruhner: *Att knacka på helvetets portar*, Recito Förlag, 2012, 266 sidor, ISBN 978-91-7517-283-5.

författaren Peo Enegren och talkvinnan Bibbi Höjd som båda hyllat Pol Pots massakrer och därefter båda hyllats i debatten.

I boken finns mindre mord än i det Kambodja som Per-Olov Enquist och Birgitta Dahl ägnade sin beundran. Det räcker här med ett enda mord, begånget innan historien börjar. Upplösningen är mycket skickligt gjord, till sista sidan.

Albinsson Bruhners bok påminner om George Orwells (1965) essä "Decline of the English Murder". Där beklagar Orwell att de engelska morden förfallit – "you never seem to get a good murder nowadays" (s 10). Albinsson Bruhner

har gett ett viktigt bidrag till höjning av den svenska kvaliteten på denna verksamhet som, vill jag påpeka, gör sig bäst i läsvärt skick. Orwell skulle, om han kunnat, med gillande läst Albinsson Bruhners bok.

Nils-Eric Sandberg

F d ledarskribent i *Dagens Nyheter*, publicist i ekonomiska och filosofiska ämnen

REFERENSER

Orwell, G (1965), "Decline of the English Murder and Other Essays", *Penguin Books*, Middlesex.